

IN KATRIEN VERHEECKE
GEDACHTEN

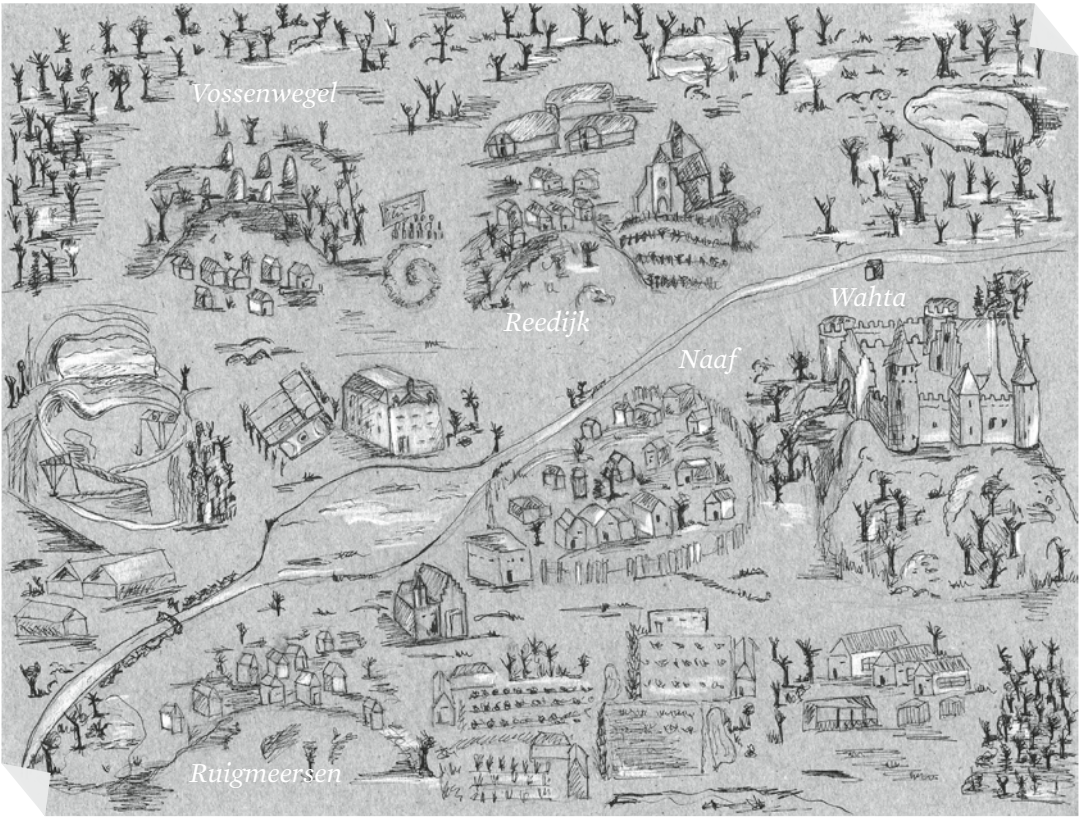
ROMAN

WOUDLAND
TRILOGIE

VOOR MIJN WONTALA

“Lezen is een oefening in doen alsof, die net als yoga of een religieus feest barrières van tijd en ruimte slecht en onze sympathieën verbreedt, zodat we in staat zijn ons te verplaatsen in het leven en de pijn van anderen. Het brengt ons compassie bij, het vermogen ‘mee te voelen’ met anderen. (...) Romans leren ons, net als mythen, anders naar de wereld kijken, ons eigen hart te doorvorsen en de wereld vanuit een ander perspectief te zien, dat verder gaat dan ons eigenbelang.”

— Karen Armstrong in *Mythen*, 2005

OKTOBER

HOOFDSTUK 1

EEN NAZOMER

Ik woon in een bosrijke vallei waar de zon op mooie dagen de mensen doet zingen. Het is prachtig weer voor de tijd van het jaar. De felgekleurde bladeren zijn schitterend. De heuvels lijken een lappendeken van warme aardetinten. Vlak bij ons huis staat een oude zomereik die nu helemaal oranje is. Ik hou ervan om door het bladerdek de milde zonnestralen op mijn gezicht te voelen, terwijl spikkeltjes in vrolijke kleuren aan de binnenkant van mijn oogleden prikken. Het zijn waarschijnlijk de laatste zachte dagen van dit jaar. Als kind was de eik mijn favoriete verstopplek, met zijn laaghangende takken net op mijn maat. Ik zwierde als een eekhoorn aan de schommel en klom naar boven. Hoog en alleen zat ik tussen de fluisterende boomblaadjes te dagdromen totdat Wontala me binnen riep voor het avondeten. Ik haastte me echter nooit. Ze kon toen niet koken en heeft vandaag niet al te veel bijgeleerd. Het lijkt haar maar matig te boeien, maar dat is niet iets wat je haar kwalijk neemt. Vraag haar daar-entegen de naam van een kruid en welke ziekte je ermee kan behandelen en ze trakteert je op een uiteenzetting die altijd langer duurt dan je eigenlijk bereid bent te luisteren. Met haar warrige, grijze haren en ferme stap boezemt ze veel vertrouwen in. Ook na haar werk in het hospitaal komen patiënten regelmatig aan onze deur kloppen. Ze slaan dan vriendelijk het aangeboden eten af en vertellen haar hun kleine en grote problemen. Zonder veel woorden biedt ze meestal een oplossing aan.

Terwijl ik door het raam naar de donkere sterrenhemel kijk, lig ik te woelen in bed. Normaal ben ik een goede slaper, maar vanavond lijkt de slaap niet te willen komen. De wollen deken prikt en is te warm. Nerveuze kriebels razen door mijn lijf. Mijn gedachten schieten over en weer om steeds weer bij morgenvroeg uit te komen, de eerste dag van mijn nieuwe leven. Met tien zullen we zijn, deelnemers aan de naamrite van dit jaar. Na de eerste achttien jaar van ons leven, is de speeltijd voorbij en worden we 'nimfen'. Wie niet in zijn opdracht slaagt, zal nooit ontpoppen, nooit volwassen worden. En je krijgt maar één kans.

De meeste andere jongeren ken ik niet. Vrienden maken was nooit mijn sterkste kant. Wat ik ook doe, mensen lijken me niet echt op te merken. Ik

blink niet uit zoals sommigen. Mijn gedachten dwalen verder naar Edel. Ik herinner me hoe hij terugkeerde na zijn naamrite. Doodop, maar met ogen vol leven. En later hoe hij zijn nieuwe naam uitsprak – Edel Steenhouwer – en hoe ik vond dat die bij hem paste. Het goedkeurende gejoel van de groep rondom hem. Vooral dat van zijn toekomstige vakgenoten. De beweging waarmee hij zijn beker in één keer achteroversloeg. De schijn van het vuur die zijn huid warm kastanjebruin kleurde. Hij heeft geen moeite met vrienden maken. Mensen houden van hem, van zijn natuurlijke en zelfzekere manier van doen. Ik wou dat ik ook zo gemakkelijk vertrouwen en interesse kon opwekken.

Vandaag leidde Edel ons naar de steengroeve. Als rechterhand van de bouwmeesteres kent hij de plek als zijn broekzak. Zijn vrienden en hij gaan wel vaker stiekem zwemmen in het ondergelopen gedeelte, maar het was de eerste keer dat ze me meevroegen. ‘Als je na je rite niet terugkeert, heb je tenminste een keer gevoeld hoe het is om in het diepe te spartelen.’ Ze lachten. Groentjes hoeven hier op niet veel medeleven te rekenen. Ik was vastberaden om me niet te laten kennen, maar de aanblik van het donkergroene, koude water deed mijn maag keren. Dit is iets anders dan baantjes trekken in het bassin van de school. Ook al weet ik dat het onzin is, wie weet wat leeft er allemaal onder die waterspiegel? Terwijl Edel en zijn kameraden van de hoge rotsen doken en voor ik zou moeten toegeven dat ik hen niet durfde te volgen, kwam er redding uit onverwachte hoek. Een patrouille grenswachters verscheen aan de rand van het bos. Een meisje met een lange blonde paardenstaart naast me stootte me aan en siste: ‘Wegwezen!’ Het was duidelijk niet de eerste keer dat dit voorviel, want de groep was in geen tijd opgegaan in het landschap. Blondie en ik lieten ons achter een rots in het koude water zakken. Ik sloot mijn ogen om mijn angst te onderdrukken, maar dat maakte het alleen maar erger. Voelde ik nu iets kriebelen aan mijn been? Zonder het te willen hield ik mijn adem in terwijl ik de laarzen van de grenswachters zag passeren. Van onderuit zagen ze er nog indrukwekkender uit dan gewoonlijk. Een en al leer, staal en ingevlochten haren. Ik telde vijf jachthonden. Hun vacht was vuil en hun tong bungelde op het ritme van hun stappen. ‘Vieze kwijlende beesten’, dacht ik en ik liet me nog wat dieper zakken. Hun baasjes zagen er niet veel properder uit: modder tot aan hun dijnen, staarten en snorren ingevet om het haar op zijn plaats te houden. Toch was hun stap trots en zelfzeker. Geen Valleibewoner maakt meer aanspraak op ons embleem

van bijl en fakkel. Mannen en vrouwen die na hun naamrite voor een positie bij de Grenswacht kiezen, kunnen rekenen op levenslang respect.

Op de kar die achteraan de groep door twee ossen werd voortgetrokken, lag hun opbrengst van de dag: mooie, rechte stammen van beuken, berken en lorken. De timmerlui zouden tevreden zijn. Hun voorraad is altijd sneller op dan dat de grenswachters kunnen kappen. Een mooie, rechte stam is niet makkelijk te vellen. En het is belangrijk om het minderwaardige hout ter plaatse te verbranden. Als het vuur wil aanslaan tenminste. Nu het kouder en regenachtiger aan het worden is, mislukt dat vaak. Niet lang geleden had een grenswachtster nog zelf brandwonden opgelopen toen het bos weerstand bood. Wontala had me het grote bad met lauw water laten vullen om de arme vrouw wat verlichting te bieden. Haar gekrijs vulde al de gaten van het hospitaal en leek nog uren na te galmen. Geen vetverband is opgewassen tegen de bijtende kracht van bosvuur.

Ik rilde en voelde hoe mijn ledematen begonnen te verkrampen terwijl ik de laatste grenswachters zag wegstappen. Mijn lotgenote was al uit het water gesprongen en stak haar arm uit om me op het droge te trekken. ‘Kom Mosje, tijd om naar omie terug te gaan.’ Een ogenblik was ik verbaasd dat ze mijn naam kende, maar toen besepte ik dat ze gelijk had. Mijn zin om te zwemmen was nu helemaal verdwenen en het werd laat. Misschien was het sowieso al niet slim om een verkoudheid te riskeren de dag voor de belangrijkste test van mijn leven. In de verte luidde de klok om het einde van de werkdag aan te kondigen.

Rusteloos draai ik me nog een keer om. Een kriebel trekt omlaag in mijn keel. Ze was al droog en rasperig toen ik in bed kroop, ondanks de kamillethee met honing. Met mijn deken tot net onder mijn kin knijp ik opnieuw mijn ogen toe en begin te tellen. Ik geraak tot minstens driehonderdvijftig. Uiteindelijk was het meer waken dan slapen wat ik deed, maar als ik in de verte het tromgeroffel hoor, blijkt de nacht toch een flink stuk opgeschoten te zijn.

Licht strompelend stuur ik mijn vermoeide voeten in de richting van het dreunende geluid. Er is weinig maanlicht waardoor ik erg mijn best moet doen om op het pad te blijven. Ik ben blij dat ik met elke stap het

ravijn verder achter me laat. Dat is ons tenminste toch gegund. Zoals ons op school gezegd is, begeef ik me naar de kapel in Reedijk. Zonder bagage en zonder gezelschap. Dat tweede was in elk geval geen probleem. We wonen in het laatste huisje voor de Grens en Wontala was bij mijn vertrek nergens te bespeuren. Het is niet mogelijk dat ze de trommels niet gehoord heeft. Misschien wilde ze niet dat ik haar twijfels zou zien. Het is geen geheim dat ik niet zo sterk ben als zij. Toch is falen geen optie. Wie niet in zijn proef slaagt, is niet langer welkom in onze gemeenschap. Ik zou de eerste niet zijn. Onderweg aarzel ik nog even of ik op Viooltje moet wachten, maar die is mij waarschijnlijk al voor. Haar woonplaats, de burcht Wahta, ligt dichterbij Reedijk dan ons huis. Bovendien zal haar vader wel gezorgd hebben dat ze perfect voorbereid is. Hij kan zich geen tweede schande permitteren. Toen zijn oudste dochter twee jaar geleden terugkwam van haar naamrite, was dat geen onverdeeld succes. Niet iedereen was overtuigd dat zij haar naam verdiend had. Ze weigerde iemand aan te kijken en sprak geen woord. Het enige wat ze deed was zachtjes met haar hoofd schudden. Het kostte Volkan en Ras alle moeite van de wereld om de Burgerraad te overtuigen, zelfs vanuit hun positie als hoofdman. Ik vind Stella in elk geval een mooie naam, ook al hoort hij bij een vrouw die nauwelijks daglicht ziet en geen noemenswaardige bijdrage aan onze samenleving levert.

Aan de watermolen hoor ik het tempo van het ritmische geroffel verhogen, waardoor ik automatisch mijn pas versnel. Het geklater van de beek klinkt 's nachts altijd helderder. Het stroomt in lange, kolkende banen onder me door terwijl ik het houten brugje oversteek. Ik wil niet higgend en rood aangelopen aankomen. Gelukkig is de nachtlucht hier koel en streelt een fris briesje vanaf het water mijn huid. Het laatste stuk gaat bergop. Ik besluit een binnenweg te nemen door het bos met het risico lelijk over een boomwortel te struikelen, maar ik wil zeker niet als laatste aankomen. De takken boven me piepen en kraken als in een zachte melodie. Zouden ze zo communiceren? In het flauwe maanlicht zie ik op de top van de heuvel tussen de donkere schaduwbomen eindelijk de omtrek van de robuuste kapel. Net voor mij komen twee anderen aan die ik niet herken. Ze higgend ook. We zijn niet de eersten. Enkele meters voor de drummende ouderen staat Viooltje, bleek, waardig en schijnbaar zonder angst. Viooltje mag dan wel de dochter van hoofdman Volkan zijn, ze is de

enige die ook uit de Naaf zelf komt, ons dorp. Daarom voel ik me enigszins met haar verbonden. Stom misschien. Ze heeft me nog nooit haar aandacht waard gevonden. Alle andere jongeren van dit jaar wonen in een van de gehuchten. Ik ken hen alleen vaag van op school. Ik zet me in de rij, opgelaten omdat ik niet de laatste ben en verlegen tegenover die ernstige drummers. Ondanks de koude nachtlucht zie ik geen spoortje kippenvel op hun huid. Ze zien er prachtig woest uit. In lederen tunieken, versierd met veren en kralen, hun gezicht onherkenbaar door brede strepen verf. Ze lijken zo uit een oud verhaal weg gestapt. De lange jongen naast me is de enige die me aankijkt. Hij geeft me een knikje en dan weet ik wie hij is: Vonkje, zoon van de glazenmaker in Reedijk en favoriet van onze vormers. Hij staat te wiebelen op zijn benen. Het eerste deel van zijn tocht was al vast gemakkelijk: vanuit het raam van zijn huis kan je de kapel zien, zo dichtbij wonen ze. Benieuwd of hij het er de komende uren goed vanaf zal brengen.

Terwijl we wachten totdat iedereen er is, tikken de minuten voorbij. Misschien wel een uur. De tijd lijkt stil te staan. Dit is ons moment. Nog even en het is wij tegen het woud. Ik durf niet goed opzij te kijken, wil de drummers niet uit het oog verliezen, maar hoor de voetstappen als er een volgende lotgenoot aankomt. Stilaan ga ik op in de hypnotiserende gebaren en mompelende lippen. Wanneer de rij in beweging komt, heb ik een duwtje van degene achter mij nodig om aan te sluiten. Ik hoor het knarsen van de zware, houten deur terwijl iemand vooraan de kapel opent. Binnen klinken onze schuifelende voeten en jachtige ademhalingen vreselijk luidruchtig. Tientallen kaarsen werpen dansende schaduwen op de muren in hun poging de duisternis te verdrijven. Door de rozet boven de ingang en de andere glas-in-loodramen schijnt het maanlicht amper binnen. De lucht is muf en vochtig. Slechts één keer per jaar mogen er bezoekers in de kapel van Reedijk binnen en dat is nu, met de naamrite. De rest van de tijd staan de standbeelden hier koud en doods te wezen. Ze zijn nog gemaakt door het Oude Volk, in de Spiltijd, lang voor ons bestaan. Ik weet niet wat voor leven de makers hadden, maar erg fijn moeten ze het niet gehad hebben. Hun creaties hebben in het beste geval strenge en in het slechtste geval gepijnigde uitdrukkingen. Volgens onze geschiedenisvormer was dit een van de heilige plekken waar ze hun bijgeloof beoefenden. Het is de enige die nog overgebleven is, als waarschuwing voor ons. De rest is vernietigd.

Dank aan:

Geike, mijn allereerste lezer

Gert, de eerste die mij de schoonheid van wetenschap leerde kennen

Bent, die dit boek zo graag wilde lezen, ook al was hij nog maar zeven

Mijn ouders, om mij de liefde voor natuur bij te brengen

Tim, Anouk, Inez, Karin, Katleen en Floris, mijn geduldige en
constructieve nalezers

Lou-an voor haar frisse, grafische inbreng bij de kaart en de personages

De mensheid, om zoets inventiefs als verhalen te bedenken

Verspreiding: www.woudlandtrilogie.be

Eindredactie Eline Maeyens

Ontwerp Steven Theunis & Thijs Kestens, Armée de Verre Bookdesign

Auteursfoto Gert Maex

© Katrien Verheecke, Aalst, 2019

D/2019/12.357/5 – ISBN 978 90 829341 6 8 – NUR 334

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.